

акція
#Живі
Письменники
помічник вчителя

Акція #ЖивіПисьменники Помічник вчителя

Леся Воронина

Про Лесю Воронину:

[На сайті Барабуки](#)

[У Вікіпедії](#)

Тексти Лесі Ворониної з [«Хрестоматії сучасної української дитячої літератури»](#) (1, 2 класи – «Слон Гудзик і вогняна квітка» (скорочено), ст. 137-143; 3, 4 класи – «Пригоди голубого папуги» (скорочено), ст. 61-73).

Додаткові джерела

Найвідоміші дитячі книжки Лесі Ворониної (за посиланням можна більше дізнатися про книжку з огляду чи рецензії):

Цикл ТТБ:

[«Таємне Товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9»](#)

[«Таємне Товариство Брехунів, або Пастка для синьоморда»](#)

[«Таємне Товариство Ботанів, або Екстрим на горі Підстава»](#)

«Таємне Товариство Близнюків, або Чудисько озера Лох-Ойх та інші страховища»

«Таємне Товариство Блазнів, або Балансування на краю прірви»

[Цикл про Суперагента 000:](#)

«У пащі крокодила»

«Пастка в підземеллі»

«Таємниця підводного міста»

«У залізних нетрях»

«Таємниця золотого кенгуру»

[«Планета смугастих равликів»](#)

«Таємниця пурпурової планети»

«Пригоди голубого папуги»

[«Знайомий сніговик»](#)

«Гачок»

Почніть урок із «гачка» – цитати, епіграфа чи проблемного запитання, які привернуть увагу школярів. Ви можете обрати один із запропонованих «гачків» або вигадати власний.

«Вірю – не вірю»

Запропонуйте пограти у гру «Вірю – не вірю»: зачитайте школярам твердження та запитайте, які з них вони вважають правдою, а які – вигадкою?

- Школа Лесі Ворониної була на центральній площі Львова / (відповідь: ні, на Львівській площі у Києві);
- Леся Воронина в дитинстві займалася східними двобоями / (відповідь: так);
- Суперагента з історій Лесі Ворониної звати Моряк Папай / (відповідь: ні, його звати Гриць Мамай);
- Леся Воронина працює звукорежисеркою на радіо / (відповідь: ні, вона радіоведуча);
- Суперагенту з книжок Лесі Ворониної допомагає тарган / (відповідь: так, тарган Едік).

Відповіді на ці запитання учні знайдуть у відео. Після перегляду відео Ви можете ще раз поставити учням ці запитання і перевірити, чи уважно школярі слухали Лесю Воронину.

5 цікавих фактів про автора

Ще один варіант розпочати урок – заінтригувати! Перш ніж вмикати відео про письменницю, зацікавте учнів яскравими біографічними фактами про неї. Наприклад:

- Дідусь цієї авторки був відомим українським письменником, а її мама – перекладачкою;

- Чоловіком цієї особи був ще один відомий письменник – Євген Гуцало;

- Багато років ця письменниця була головною редакторкою дитячого журналу «Соняшник»;

- Ця людина багато подорожує світом і звідусіль привозить камінці;

- На зустрічі з читачами авторка бере іграшкову Пані Гаву, яка виконує бажання юних книгодрузьок.

Назвавши ці факти, поцікавтеся, чи здогадуються учні, кого Ви хочете їм представити. Після відповідей стисло розкажіть про Лесю Воронину та увімкніть відео.

після перегляду

Після завершення перегляду відеоролика можете повернутися до запитань із блоку «Вірю – не вірю» або поставити інші, наприклад::

- Як звати письменницю, з якою ви сьогодні познайомилися? Де вона народилася?
- Пригадайте назви книжок Лесі Ворониної.
- Ким працює Леся Воронина?
- Як називаються поганці з циклу повістей ТТБ – зеленоросиньоморди чи жовтопузи?

завдання на уважність

Розповідаючи про свої шкільні роки, Леся Воронина каже, що дорогою до школи «хтось комусь давав обіцянку, що дасть скатати». Що означає слово «скатати» у цьому реченні?

Які найсмішніші українські книжки для дітей назвала письменниця? (Відповідь: «Зюзя» Сергія Куцана, дві книжки про пригоди Андрія Говорухи від письменниці Саші Кочубей).

інтегровані уроки

Запорукою опанування нової інформації є її актуалізація в різних ситуаціях, тому ми наполегливо радимо не обмежувати знайомство з Лесею Ворониною лише переглядом відеоролика. Далі ми пропонуємо перелік різноманітних творчих завдань, які Ви можете ввести в інтегровані уроки. Поєднувати нову інформацію (посилаючись на відео, яке проглянули учні) із матеріалами тематичного плану зовсім не складно. Ви можете обрати кілька готових завдань або створити власні, які щонайкраще відповідатимуть тим знанням, які в саме опановують Ваші учні – важливо лише, аби під час виконання цих завдань ще раз пролунало ім'я письменниці та/або назви її творів і персонажів.

Для деяких завдань ми підготували візуальні матеріали (додаток із назвою «Опорні слайди»). Ви можете поставити слайд із відповідним завданням під час роботи.

я досліджую світ

1. Інтерв'ю

У відео Леся Воронина ділиться з глядачами секретами роботи радіоведучої (3:53-4:53). Ключова порада письменниці:

«Найкраще дати людині, яку ти запросив, висловити те, що вона думає про свої книжки, про свої фільми, про свої подорожі. Найголовніше – поважати свого гостя. Я завжди намагаюся, щоб він у цьому інтерв'ю розповів про себе щось найкраще».

Цей фрагмент відео може мати продовження на уроці, присвяченому запитальним реченням.

Поговоріть з учнями про відкриті і закриті питання, про те, як формулювати речення, аби отримати розгорнуту відповідь. Запропонуйте вправу «Інтерв'ю». Це завдання передбачає роботу учнів у парах.

Школярі мають по черзі побувати в ролі журналістів та опитуваних. Завдання журналістів – дізнатися цікаву, невідому досі інформацію про опитуваних або взяти у них коментар щодо певної події/явища/твердження тощо. На виконання завдання є

три хвилини, після чого учні обмінюються ролями. За бажанням журналісти можуть згодом представити своїх опитуваних і повідомити, що цікавого вони дізналися. Якщо у дітей чи викладача є смартфони, інтерв'ю можна записати на диктофон чи відеокамеру, а згодом прослухати/переглянути і проаналізувати результат.

2. Запитання від письменниці

На відео Леся Воронина зачитує початок детективної історії «У пащі крокодила» (5:29-7:20). Наприкінці читання письменниця запитує глядачів:

«В який спосіб можна було виманити професора Байду із черева крокодила Кирила?»

Якщо школярі Вашого класу ще не читали історії про Суперагента 000, підкажіть їм, що Кирило – це не просто крокодил, а розумна істота, учень професора Байди, тож жоден метод, який може зашкодити цій тварині, не підходить. Натякніть, що наприкінці історії професор Байда і крокодил Кирило цілі та неушкоджені, і попереду на них чекає ще багато цікавих пригод.

Вислухайте відповіді ваших учнів. Дізнатися, чия версія була найближчою до історії Лесі Ворониної вони зможуть, коли прочитають «У пащі крокодила» із серії пригод про Суперагента 000.

3. Вправа на розвиток креативності «ТТБ»

Кожна книжка із серії про пригоди Кліма Джури має таку назву, аббревіатурою якої є «ТТБ» («Таємне товариство боягузів», «Таємне товариство брехунів», «Таємне товариство ботанів», «Таємне товариство близнюків», «Таємне товариство блазнів» тощо). Звісно, що ця назва має безпосередній зв'язок із сюжетом повісті.

Запропонуйте учням вигадати нову назву за згаданим вище принципом – «**Таємне товариство б_____**».

**Які виклики постануть перед героями цієї книжки?
Яким буде сюжет повісті з такою назвою?**

4. Вправа на розвиток розуміння художнього тексту «Алюзія»

Леся Воронина часто дає персонажам своїх книжок промовисті прізвища. Розкажіть учням про художньо-стилістичні прийоми, завдяки яким літературні твори набувають додаткових значень. До таких прийомів належить **алюзія** – натяк на певну інформацію, яка мала би бути відомою читачам та яка впливає на їхнє сприйняття прочитаного. Запитайте школярів, чи здогадуються вони, який натяк письменниця залишила у своїх текстах, назвавши персонажів «Клим Джура» або «Гриць Мамай»? Якщо школярі вже знайомилися з матеріалами акції #ЖивіПисьменники про Володимира Рутківського, їм не буде складно «розшифрувати» прізвище Кліма Джури. Можливо, хтось також вгадає, кому завдячує своїм прізвищем Гриць Мамай (**детальніше – у порадах до «Образотворчого мистецтва»**).

Продовжуючи цю тему Ви можете згадати назву однієї книжки, що її уклала Леся Воронина, а саме «Сни Ганса Християна».

Чи знають учні, про кого саме йдеться у цій назві?
Які вони мають припущення щодо того, чому книжка має саме таку назву? (Це книжка переказів казок Андерсена).

Запитайте, чи відомі школярам інші приклади алюзій. Запропонуйте створити літературного персонажа та використати прийом алюзії, зашифрувавши в його/її прізвищі натяк на певні риси характеру.

інформатика

Пошук інформації

Коли ми бажемо більше дізнатися про щось або про когось, ми шукаємо потрібну інформацію в мережі інтернет. Завдання вчителя – показати учням, які є пошукові служби, як ними користуватися, як формулювати запити й аналізувати одержані відповіді. Якщо Ваші учні ще не ознайомлені з алгоритмом пошуку, за допомогою наявних технічних приладів (смарт-дошка, проектор, ноутбук) покроково покажіть, як шукати в інтернеті. Якщо ж учні вже володіють цими знаннями, це завдання можна дати для самостійного виконання на уроці або вдома.

Учні мають самостійно або з Вашою допомогою знайти відповіді на одне або кілька запитань:

- Леся Воронина радить веселі книжки про пригоди Андрія Говорухи, що їх написала Саша Кочубей.

А як саме називаються ці книжки?

(Відповідь: «Сім нескладух Говорухи», «Книга рекордів Говорухи»).

- Як називаються радіопередачі Українського радіо, ведучою яких є Леся Воронина?

(Відповідь: Літературні мандри світом, Книжковий лабіринт).

«Кібербезпека»

Художня література для дітей дає безцінну можливість проживання літературного досвіду в безпечних реальних умовах. Юні читачі на прикладі літературних персонажів мають змогу побачити ризики певної поведінки і таким чином вберегти себе у подібних ситуаціях у власному житті.

У книжці Лесі Ворониної «Таємне товариство ботанів, або Екстрим на горі Підстава» головний герой Клим Джура потрапляє в пастку через необачне користування соціальними мережами. Цей епізод створює умови для розмови зі школярами про кібербезпеку, а саме про поведінку у соціальних мережах, спілкування в інтернеті та дбайливе ставлення до персональних даних.

...тиждень тому, пізно ввечері, сидячи вдома і божеволіючи від нудьги, зазирнув на свою сторінку у ФБ і натрапив на повідомлення, що складалося лише з кількох речень: «Музиканте, чекаємо на тебе на вершечку гори Підстава опівночі, у п'ятницю 13 червня. Кодове слово, яке маєш назвати після прибуття, – «Чудодій». Щойно прочитаєш цього листа, видали його. Вируби і залиш удома всі гаджети – за тобою можуть стежити. І залиш записку, що будеш відсутній кілька днів.

До зустрічі.

Ж.З.»

Леся Воронина «Таємне товариство ботанів, або Екстрим на горі Підстава»
Іл. Володимир Штанко (видавництво «Знання»)

Запитання до обговорення:

- Які соціальні мережі ви знаєте? Чи користуєтеся ви ними?
- Чи спілкуєтеся ви з людьми через мережу інтернет? Чи знайомі ви з цими людьми особисто? Якщо ні, то в який спосіб ви визначаєте, що вони заслуговують на вашу довіру?
- Що учні можуть сказати про зацитоване повідомлення? Чи є фрази, які мали б викликати підозру? («Щойно прочитаєш цього листа, видали його. Вируби і залиш удома всі гаджети – за тобою можуть стежити. І залиш записку, що будеш відсутній кілька днів» – ключові фрази, які мають насторожити: якщо співрозмовник вимагає знищити листування та зберегти таємницю від найрідніших, це чіткий сигнал тривоги).
- Як поводити себе у випадку неприємних ситуацій в інтернеті? (Звернутися до тих дорослих, яким довіряє дитина; не виконувати ті прохання/вимоги, які викликають підозру; бути у довірливому контакті із дорослими і повідомляти, якщо щось здається дивним чи бентежить, викликає запитання).
- Чого в жодному разі не можна робити в онлайн-спілкуванні? (Повідомляти свої особисті дані чи рідних; розповідати, де живете, навчаєтеся, які гуртки відвідуєте; давати мобільний телефон чи адресу незнайомим співрозмовникам тощо).

українська мова та література

Робота з цитатою

На відео Леся Воронина зачитує початок детективної історії «У пащі крокодила» із книжки «Суперагент 000. Таємниця золотого кенгуру». Наводимо текст цитати: Суперагент Гриць Мамай сидів у своєму кабінеті в позі лотоса. Його вольове обличчя випромінювало впевненість. То була впевненість у самому собі. Гриць щойно скінчив робити ранковий комплекс йогівських вправ і кожен його м'яз сповнився життєвої сили – прани. Мозок працював чітко й блискавично. Зненацька Суперагент 000 почув у голові приємний баритон. То був його внутрішній голос:

— Грицю, сьогодні на тебе чекає важлива робота. Ти здійсниш три героїчні вчинки і переможеш страшного ворога.

Раптом двері Грицьового кабінету рвучко розчахнулися. На порозі стояла дівчина неймовірної вроди. У її блакитних, немов ранкове небо, очах світився розпач. Дівчина ступила кілька кроків до кабінету.

З очей дівчини потекли гіркі сльози. Вона витягла з торбинки дві чорні шнурівки й простягла їх Грицьові.

— Ось усе, що залишилося від тата... Сьогодні вранці, коли я зайшла до лабораторії, то побачила страшну картину. Крокодил Кирило доїдав мого бідолашного тата і плакав. На підлозі стояла ціла калюжа крокодилячих сліз, і в ній плавали ці шнурівки. Татові італійські черевики Кирило зжер також...

*Леся Воронина, «Суперагент 000. Таємниця золотого кенгуру»,
іл. Катерина Білетіна (видавництво «Ранок», 2019)*

Роздрукуйте текст або кілька речень і запропонуйте вправи, наприклад:

- виписати з роздруківки одне або кілька речень;
- знайти власні назви;
- знайти іменники, прикметники, дієслова;
- визначити підмети, присудки та другорядні члени речення;
- знайти порівняльний зворот.

Робота з розумінням тексту

Вправи на розуміння тексту передбачають заглиблене обговорення, тому варто обрати лише одну з них і дати учням достатньо часу на розмірковування.

- Що означає вираз «гіркі сльози»?

- **«Крокодилячі сльози»:** у зацитованому уривку ці слова мають пряме значення (сльози крокодила), але більш поширеним у літературі є переносне значення

Чи знають учні, що означає фразеологізм **«лити крокодилячі сльози»**? (Нещиро уболівати за кого-, що-небудь; лицемірити). Нехай учні вигадують по два речення: в одному вираз «крокодилячі сльози» буде вжито у прямому значенні, в другому – у переносному.

- Запитайте учнів про значення виразу **«внутрішній голос»**.
- Яке значення має словосполучення **«героїчний вчинок»**? Що саме можна вважати героїчним вчинком? Який героїчний вчинок могли б / хотіли б здійснити школярі?

3 «Дешифратор»

Роздрукуйте подане нижче завдання.

Слова у реченні склеїлися, допоможіть їм роз'єднатися, щоб знов утворити речення:

Грицьо сьогодні натебечека є важливароботатиздійсништригероїчнівчинкіпереможешстрашноговорога.

Леся Воронина, «Суперагент 000. Таємниця золотого кенгуру»,
іл. Катерина Білетіна (видавництво «Ранок», 2019)

образотворче Мистецтво

«Козак Мамай»

Головного героя серії детективних історій Лесі Ворониної звати Гриць Мамай. У завданні «Алюзії» ми вже згадували, що це прізвище відсилає нас до знакового образу української культури – козака Мамаю. Важливим завданням уроку образотворчого мистецтва є не лише розвиток творчих здібностей школярів, але й представлення їм культурної спадщини українців. Тож на цьому занятті ми радимо Вам показати учням різноманітні зображення козака Мамаю (їх Ви знайдете в опорних слайдах). Запитайте у школярів:

- Які елементи з'являються на картинах про козака Мамаю? (Козак, що сидить по-східному, бандура, кінь, дерево, річч і зброя козака).
- Яке значення можуть мати ці елементи зображення?

Розкажіть учням про цей образ. Запропонуйте школярам намалювати власну картину із козаком-бандуристом.

ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ/ ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

«Небояки»

Мандруючи світом, Леся Воронина збирає камінці цікавої форми, а художники Катерина і Володимир Штанко перетворюють їх на «небояки» – рукотворні талісмани, які додають своїм власникам сміливості.

Запропонуйте школярам створити амулети власноруч. Для цього потрібно лише гладенький камінець (галька) або мушля, гуаш і тонкий пензлик. Покажіть школярам колекцію «небояків», яку має Леся Воронина (в опорних слайдах).

Кого з персонажів письменниці можна впізнати на цих світликах?

Кого вирішать зобразити на своїх «небояках» Ваші учні?

МАТЕМАТИКА

Цього разу ми пропонуємо Вам два варіанти графічного диктанту. Коли учні закінчать виконувати завдання, запитайте, кого з персонажів детективів про Суперагента Гриця Мамая вони щойно намалювали.

(Відповідь: крокодила Кирила, учня професора Байди).

Варіант 1.

Класичний спосіб виконання графічного диктанту.

Зверніть увагу, що зображення має 14,5 см у довжину, тож виконувати його варто на окремих аркушах у клітинку, розташувавши їх горизонтально. Орієнтовний час виконання – 5-7 хвилин.

Точку початку ставимо, відступивши кілька клітинок від лівого краю аркуша.

2 клітинки вгору,
5 клітинок праворуч,
2 клітинки вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,
2 клітинки праворуч,
1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
2 клітинки вниз,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,

1 клітинка праворуч,
1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,
1 клітинка праворуч,

1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,
1 клітинка праворуч,

1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,
1 клітинка праворуч,

1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,
1 клітинка праворуч,

1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,
1 клітинка праворуч,

1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вниз,
1 клітинка праворуч,

1 клітинка вниз,
3 клітинки ліворуч,
1 клітинка вниз,
2 клітинки ліворуч,
1 клітинка вниз,
2 клітинки ліворуч,
3 клітинки вниз,
2 клітинки ліворуч,
1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вгору,
2 клітинки ліворуч,
2 клітинки вниз,
2 клітинки ліворуч,
1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вгору,
5 клітинок ліворуч,
2 клітинки вниз,
2 клітинки ліворуч,
1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,
1 клітинка вгору,
2 клітинки ліворуч,
2 клітинки вниз,
2 клітинки ліворуч,
1 клітинка вгору,
1 клітинка праворуч,

2 клітинки вгору,
7 клітинок ліворуч,
1 клітинка вгору,
6 клітинок праворуч,
2 клітинки вгору,
1 клітинка ліворуч,
1 клітинка вниз,
7 клітинок ліворуч.

Варіант 2.

Ускладнений спосіб виконання графічного диктанту.

Завдання повністю дублює попереднє, але замість слів «вгору/вправо/вниз/вліво» вчитель використовує назви частин світу: «північ/схід/південь/захід».

Це збільшить кількість часу на виконання завдання, проте у такий спосіб школярі опанують просторову систему координат.

2 клітинки на північ,
5 клітинок на схід,
2 клітинки на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,
2 клітинки на схід,
1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
2 клітинки на південь,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,

1 клітинка на схід,
1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,
1 клітинка на схід,

1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,
1 клітинка на схід,

1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,
1 клітинка на схід,

1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,
1 клітинка на схід,

1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на південь,
1 клітинка на схід,

1 клітинка на південь,
3 клітинки на захід,
1 клітинка на південь,
2 клітинки на захід,
1 клітинка на південь,
2 клітинки на захід,
3 клітинки на південь,
2 клітинки на захід,
1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на північ,
2 клітинки на захід,
2 клітинки на південь,
2 клітинки на захід,
1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на північ,
5 клітинок на захід,
2 клітинки на південь,
2 клітинки на захід,
1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
1 клітинка на північ,
2 клітинки на захід,
2 клітинки на південь,
2 клітинки на захід,
1 клітинка на північ,
1 клітинка на схід,
2 клітинки на північ,
7 клітинок на захід,
1 клітинка на північ,
6 клітинок на схід,
2 клітинки на північ,
1 клітинка на захід,
1 клітинка на південь,
7 клітинок на захід.

